

Vernieuwd rekenmodel reisdocumentendip

In 2014 werd de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd van vijf naar tien jaar. Voor de reisdocumentendip die de komende jaren ontstaat, is nu een verbeterd rekenmodel beschikbaar.

Al vanaf 2018 gaan gemeenten de eerste effecten merken van de langere geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten. Volwassenen die tussen 2014 en 2018 een reisdocument hebben aangevraagd, hoeven dit nu immers pas vanaf 2024 opnieuw te doen. Hierdoor krijgen gemeenten in de tussentijd te maken met een ‘reisdocumentendip’, oftewel een forse tijdelijke afname van het aantal aanvragen.

In 2015 stelde het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een rekenmodel op dat de landelijke trend van deze dip berekende. Dit model kon gemeenten globaal meer inzicht geven in de impact van de afname in aanvragen voor hun eigen organisatie en begroting. B&R besteedde in 2015 al uitgebreid aandacht aan het rekenmodel (B&R 2015 nr. 5, vanaf pagina 40). Inmiddels zijn de ramingen herijkt, met een kleine verschuiving in de cijfers tot gevolg.

Nieuw rekenmodel met herijkte raming

Het nieuwe rekenmodel hanteert 2016 als peiljaar, omdat dit het meest recent afgesloten boekjaar is. Net als bij het voorgaande model is het peiljaar omgerekend naar 1.000. Het gaat immers niet om de exacte aantallen, maar om hoe de trend zich verhoudingsgewijs ontwikkelt. Naast het verwachte absolute aantal is ook het procentuele verschil ten opzichte van 2016 vermeld. Aan beide is duidelijk te zien dat het aantal aanvragen tussen 2019 en 2023 fors lager ligt, en dat het in 2024 weer in de buurt komt van het niveau in 2016.

De ramingen tonen de landelijke gemiddelden. Afhankelijk van demografische omstandigheden, zoals het aantal minderjarigen, kan het aanvraagpatroon per gemeente afwijken. Zo wordt voor een gemeente die in 2016 duizend identiteitskaarten uitgeeft, het aantal aangevraagde identiteitskaarten in 2017 geraamd op 855. Met 1.000 als basis voor het peiljaar kan iedere gemeente de ontwikkelingen gemakkelijk omrekenen naar de eigen aantallen.

Bij de herijkte raming zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het gaat alleen om paspoorten en NIK’s die in Nederland zijn verstrekt. Alle andere typen documenten en verstrekkingen in het buitenland zijn buiten beschouwing gelaten.
- Het gemeten bezit per 16-11-2016 is representatief voor de hele ramingsperiode.
- Er zijn geen politieke besluiten in voorbereiding die bij de burger een tactisch aankoopgedrag kunnen veroorzaken.

In de nieuwe raming is rekening gehouden met de volgende historische politieke besluiten die nog steeds invloed hebben op de verstrekking van reisdocumenten:

- De gratis NIK voor 14-jarigen tussen 1 januari 2006 en 31 december 2009, met een uitgiftepiek aan 13- en 14-jarigen in december 2009.
- De NIK voor 0- tot 13-jarigen voor een zeer gereduceerde prijs. Dit leidde in december 2011 en gedeeltelijk in 2016 tot een uitgiftepiek aan kinderen onder de 14 jaar.
- De afschaffing van de kinderbijschrijving per 26 juni 2012, wat leidde tot een verhoogde vraag naar paspoorten en identiteitskaarten in de periode daarvoor.
- De invoering van gewijzigde geldigheidsduur (naar tien jaar voor 18 jaar en ouder) per 9 maart 2014.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Paspoort	1.000	1.115	968	250	145	164	214	135	836
		11%	-3%	-75%	-85%	-84%	-79%	-87%	-16%
Identiteitskaart	1.000	855	692	319	306	410	276	192	663
		-15%	-31%	-68%	-69%	-59%	-72%	-81%	-34%

Nieuw rekenmodel met herijkte raming

Het oude rekenmodel ging ervan uit dat in 2017 ongeveer evenveel paspoorten en identiteitskaarten aangevraagd zouden worden als in 2014, het meest recente afgesloten boekjaar op het moment dat dit model werd opgesteld. De raming van het aantal in 2017 uitgegeven documenten werd daarom als peiljaar gebruikt. De NVVB heeft vastgesteld dat gemeenten zich niet herkennen in de aantallen van de raming uit 2014, en dus ook niet aan de aantallen van het peiljaar.

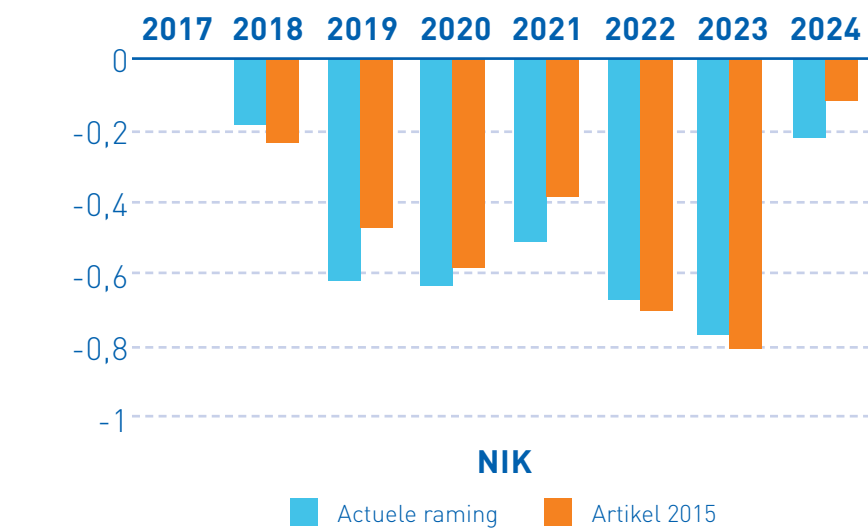
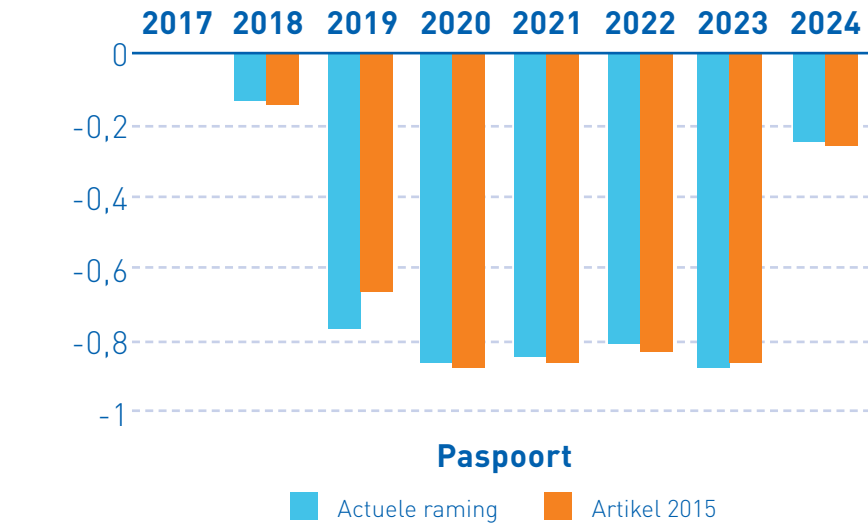
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Paspoort	1.000	858	329	125	126	160	136	743
		[-14%]	[-67%]	[-88%]	[-87%]	[-84%]	[-86%]	[-26%]
Identiteitskaart	1.000	759	524	406	612	291	194	876
		[-24%]	[-48%]	[-59%]	[-39%]	[-71%]	[-81%]	[-12%]

Landelijk was het verschil tussen de raming en de realisatie in 2014 als volgt:

	Raming	Realisatie	Vershil
Paspoort	1.892.478	1.911.110	+ 18.632
Identiteitskaart	1.289.258	1.348.101	+ 58.843

Verskil oude en nieuwe rekenmodel

Om het oude rekenmodel uit 2015 te kunnen vergelijken met de actuele raming, moeten we hetzelfde peiljaar hanteren. Omgerekend leidt dit tot onderstaande grafieken met vooral voor 2019 duidelijk andere aantallen:

Omgaan met de reisdocumentendip

Een verdubbeling van de geldigheidsduur van reisdocumenten heeft consequenties voor het aantal aanvragen en dus voor de tijd die binnen een gemeente aan deze documenten wordt besteed. Daarom is het zinvol om al in een vroeg stadium de effecten van de reisdocumentendip voor jouw organisatie en begroting te berekenen. Aan de hand van de resultaten kun je samen in gesprek gaan over hoe je je het best op de gevolgen kunt voorbereiden, zowel voor de inzet van de vaardigheden van je medewerkers als voor de optimalisatie van je dienstverlening.

De NVVB ondersteunt gemeenten graag zo goed mogelijk bij het maken van keuzes op het gebied van dienstverlening. Heb je vragen over deze of andere ontwikkelingen en de eventuele gevolgen voor jouw gemeente? Neem dan gerust contact op met de NVVB voor een persoonlijk adviesgesprek.

De effecten berekenen voor je eigen gemeente

Op basis van de cijfers in het nieuwe rekenmodel kun je berekenen hoeveel aanvragen je de komende jaren in jouw gemeente mag verwachten. Deel hiervoor het in 2016 gerealiseerde aantal aanvragen door 1.000 en vermenigvuldig de uitkomst met de aantallen in het nieuwe rekenmodel. Om het effect van de reisdocumentendip op je gemeentelijke begroting te berekenen, verreken je het aantal aanvragen met het gemeentelijk deel van de leges. Dit bedraagt in 2018 voor een paspoort € 30,69 en voor een Nederlandse identiteitskaart € 23,72 (de jaarlijkse indexatie is in de berekening gemakshalve niet meegenomen).

Plaats de aantallen voor jouw gemeente in de volgende formule om de verwachte aantallen aanvragen en de inkomsten voor de begroting uit te rekenen:

Stap 1: aantal aanvragen
$$\frac{\text{aantal aanvragen in peiljaar 2016}}{1.000} \times \text{raming rekenmodel} = \text{aantal aanvragen gemeente}$$

Stap 2: inkomsten
uitkomst stap 1 x gemeentelijk deel leges=inkomsten

Voorbeeldberekening
In 2016 heeft een gemeente 11.000 paspoorten en 9.000 identiteitskaarten uitgegeven. Bij dezelfde omstandigheden kan de gemeente volgens het nieuwe rekenmodel in 2018 het volgende aantal aanvragen met bijbehorende begroting verwachten:

Paspoorten
Aantal: $11.000 / 1.000 \times 968 = 10.648$ stuks
Inkomsten: $10.648 \times €30,69 = €326.787$

Identiteitskaarten
Aantal: $9.000 / 1.000 \times 692 = 6.228$ stuks
Inkomsten: $6.228 \times € 23,72 = € 147.728$

